

виведення зарплат із тіні і як результат – скорочення дефіциту Пенсійного фонду і обсягів його державної підтримки. Вплив на бюджет, ймовірно, буде нейтральним, оскільки більші видатки на сплату заробітних плат бюджетним працівникам, за оцінкою, буде реалістично профінансувати за рахунок вищих надходжень від ПДФО та ПДВ та певного скорочення видатків на надання субсидій (на опалювальний сезон 2017-2018 років) [5].

Таким чином, можемо спостерігати, що у січні-лютому поточного року зафіксовано зростання економіки, тому ми доходимо до висновків, що підвищення мінімальної заробітної плати стало поштовхом для зростання економіки. Зниження єдиного соціального внеску, також має сприяти виходу заробітних плат з тіні, адже чим більше тінювих коштів буде офіційно задекларовано, тим здоровішою стане економіка.

Література:

1. Реформування податкової системи України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/11350>.

2. З 1 січня жоден громадянин України не буде отримувати менше ніж 3200 грн. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249433237&cat_id=244276429.

3. Підвищення зарплати до 3200 грн.: прогноз інфляції, податків і витрат [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fakty.ictv.ua/ua/ukraine/ekonomika/20161101-pidvyshhennya-zarplaty-do-3-200-prognoz-inflyatsiyi-podatkov-i-vytrat>.

4. З початку року економіка України показала рекордне зростання: інфографіка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.obozrevatel.com/ukr/finance/business-and-finance/35124-z-pochatku-roku-ekonomika-ukraini-pokazala-rekordne-zrostannya-opublikovana-infografika.htm>.

5. Підвищення мінімальної зарплати: чому так раптово та яка ціна для економіки [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://voxukraine.org/2016/11/03/minimal-wage-ua/#_ftnref4.

Юлія Похожай

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Заклекта-Берестовенко О.С.

ФІСКАЛЬНА ТА РЕГУЛЮЮЧА РОЛЬ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

В сучасних умовах динамічних змін, нестабільності економічної ситуації та низького рівня податкової дисципліни в Україні податок на доходи фізичних осіб є одним із основних соціально-економічних важелів регулювання добробуту громадян та водночас одним із вагомих джерел наповнення доходної частини Державного бюджету України. У результаті перерозподілу доходів

фізичних осіб, з одного боку, реалізується економічна доктрина щодо рівня забезпечення різних верств населення, а з іншого - формується фінансова база держави.

Тому важливим є створення дієвої системи оподаткування доходів фізичних осіб, яка відповідала би потребам соціально-економічного розвитку держави, забезпечила зниження податкового навантаження на малозабезпечених громадян та ініціювала підвищення фіскальної та соціально-регулюючої ролі даного податку.

Податок на доходи фізичних осіб у сучасних умовах має важливе бюджетне значення, оскільки він є одним із основних джерел формування Зведеного та місцевих бюджетів України. Він володіє власним, притаманним тільки йому, фіскальним потенціалом, що обумовлює ступінь його значимості у податкових інтересах держави [1, с. 41].

Надходження з податку на доходи фізичних осіб щороку зростають (табл. 1), що безпосередньо вказує на зростання доходів громадян та підвищення фіскальної ефективності даного податку, оскільки динаміка надходжень ПДФО є вагомим критерієм оцінювання ефективності реалізації податкової політики [4, с. 124]. Так, у 2015 р. у порівнянні з 2011 р. доходи Зведеного бюджету України зросли за рахунок ПДФО на 30,7 млрд. грн., або у 1,5 рази.

Таблиця 1

Податок на доходи фізичних осіб у доходах Зведеного бюджету України, податкових надходженнях та ВВП*

Показники	Роки				
	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Надходження з податку на доходи фізичних осіб, млрд. грн.	60,22	68,09	72,15	75,20	99,98
Доходи зведеного бюджету, млрд. грн.	398,55	445,53	442,79	456,07	652,03
Частка ПДФО у доходах бюджету, %	15,11	15,28	16,29	16,49	15,33
Податкові надходження до бюджету, млрд. грн.	334,69	360,57	353,97	367,51	507,64
Частка ПДФО у податкових надходженнях до бюджету, %	17,99	18,88	20,38	20,46	19,69
Номинальний ВВП, млрд грн.	1314,60	1408,94	1454,91	1566,73	1979,45
Податковий коефіцієнт ПДФО, %	4,58	4,83	4,96	4,80	5,05

* Складено та розраховано на основі джерел [2; 3].

У 2012 р. надходження податку на доходи фізичних осіб склали 68,09 млрд. грн., що перевищує аналогічний показник попереднього року на 7,87 млрд. грн. У 2013 р. сума ПДФО, що надійшла до Зведеного бюджету України становила 72,15 млрд. грн., а у 2014 р. збільшились на 3,05 млрд. грн. У 2015 р.

відбулося суттєве збільшення надходження податку на доходи фізичних осіб до 99,98 млрд. грн.

Слід відзначити, що за 2011-2015 рр. зростання надходження від податку на доходи фізичних осіб в Україні спричинено рядом факторів:

- зростанням середньої номінальної заробітної плати, яка є базою оподаткування податком на доходи фізичних осіб;

- позитивною тенденцією до зростання доходів низькооплачуваних верств населення, а саме ростом мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму ;

- прийняттям в 2011 році Податкового Кодексу, що спростило механізм адміністрування податку на доходи фізичних осіб та спричинило налагодження співпраці з платниками податків.

Не зважаючи на суттєве фіскальне значення, податок на доходи фізичних осіб в сучасних умовах відіграє незначну соціально-регулюючу роль. Система пільг з ПДФО має потужний потенціал, проте характеризується низьким рівнем регулятивної ефективності. При цьому основні елементи (податкова соціальна пільга та податкова знижка) застосовуються лише до трудових доходів та поширюються на незначну частку населення. Відношення мінімальної зарплати після оподаткування з врахуванням пільги до прожиткового мінімуму в середньому становить – 94,80%, що свідчить про низький рівень соціального регулювання та підтримки малозабезпечених громадян. Частка податкової знижки у структурі податку на доходи фізичних осіб є незначною, її середнє значення – 0,24%. Високий рівень податкового навантаження призводить до тінізації доходів громадян.

До основних напрямів підвищення фіскального та регулюючого значення податку на доходи фізичних осіб можна віднести: активізацію масово-роз'яснювальної роботи та тлумачення норм податкового законодавства; посилення відповідальності платників та представників фіскальних органів за рахунок збільшення розмірів штрафів; активне використання новітніх технологій та здешевлення процесу адміністрування податку на доходи фізичних осіб; розширення повноважень органів місцевого самоврядування самостійно визначати ставки податку на своїй території та сплата податку за місцем проживання платника; розвиток взаємовідносин між фіскальними органами та платниками прибуткового податку на паритетній основі.

Література:

1. Дем'янчук О.І. Фіскальне значення податку на доходи фізичних осіб у доходах місцевих бюджетів / О.І. Дем'янчук // Наука й економіка. – 2012. – № 4 (28). – С. 40-44.

2. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Річні звіти виконання Зведеного бюджету України за 2011-2015 рр. [Електронний ресурс] : Державна казначейська служба України. - Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=264515>.

4. Василевська Г.В. Вектори раціоналізації оподаткування доходів фізичних осіб в Україні / Г.В. Василевська // Вісник національного університету «Львівська Політехніка». – 2013. – № 749. – С.123-128.

Михайло Пристай

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Амбрик Л. П.

СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ

Сучасний стан розвитку торгівельних зв'язків потребує захисту економічних інтересів держави, захисту національного товаровиробника та населення від недоброякісної продукції. Важливу роль у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності та забезпеченні економічної безпеки виконує митний контроль. Його удосконалення є прерогативою фіскальних органів держави [1].

Митний контроль та його вплив на забезпечення економічної безпеки держави були предметом досліджень вітчизняних та зарубіжних учених, зокрема: А. Войцешука, С. Герчаківського, П. Пашка, Г. Петрової, П. Пісного, Л. Пісьмаченко та інших.

Митний контроль характеризується здійсненням певних дій митними органами щодо товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон, а також фізичних та юридичних осіб, причетних до такого переміщення.

За допомогою митного контролю, як інструменту митної політики, здійснюється боротьба з порушенням митних правил та контрабанди, створюються умови, які сприяють прискоренню та безпеці зовнішнього економічного обороту [2].

Митний контроль здійснюється у формах, що передбачені Митним кодексом України, де встановлено, що митний контроль здійснюється службовими особами митниці шляхом [3]:

- перевірки документів та відомостей, необхідних для такого контролю;
- митного огляду;
- обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;
- усного опитування громадян та посадових осіб підприємств;
- перевірки системи звітності та обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків та зборів, які відповідно до законів справляються при переміщенні товарів через митний кордон України

Робота з виконання митного контролю, як і будь-якої діяльності, потребує належної організації. Операції, які здійснюються у ході митного контролю, повинні бути належним чином організовані та відображені в документах,